

Soósné dr. Faragó Magdolna

KERTEM TÖRTÉNETE

Kiadó: Soósné dr. Faragó Magdolna
Megjelent: 2016. május

Készült: EKF, Digitális nyomda
Felelős vezető: Kérészy László

Soósné dr. Faragó Magdolna

„Szép vagy, kertem, legalább nekem szép!”

Egy pihenőkert születésének története

Eredetileg a Nők Lapja „Enyém a legszebb kert” című pályázatára Színek és árnyalatok, egyedi megoldások kategóriában készítettem egy rövidebb anyagot 2014 nyarán, arra gondolván, hogy ha nyilván nem is az én kertem a legszebb, a megoldásaim mindenesetre elég egyediek. Mivel nem nyertem, saját magamnak, saját örömömre készítettem el ezt a bővebb leírást, amelyet aztán - 2016-ban néhány új ténnyel és fényképpel is kiegészítve - most mások örömére is megjelentetek.

A kertem születésének és „kamaszkorának” történetét fogom elmesélni, vagyis a vidéki házunk megvételétől mostanáig eltelt lassan hét év terveit és eredményeit. Úgy érzem, most már beállt a kert, nincs több fejlesztés, lehet pihenni, gyönyörködni benne. Az első év kivételével – amikor még nem volt fényképezőgépem – csaknem minden évszak látványait dokumentáltam, s a számítógépre vitt rengeteg fotón is gyakran gyönyörködhetek a kert csodálatos varázsában. A legjobb fényképeimből a barátnőm pps-eket is készített, minden évben egyet-kettőt, zenével aláfestve, ezek talán még szebbek. Aki kéri, annak szívesen küldök ezekből.

Úgy kezdődik a „mese”, hogy aktív éveimben mindig kertes házra vágytam, miközben a „nyócker” sivár negyedében éltünk, dolgozni jártunk, és neveltük három gyermekünket. Igaz, vettünk egy nagy telket a harmadik gyerek születésekor, Pesttől 45 km-re, és három évtizedig oda jártunk le a hétvégeken, a szünidők is mindig ott teltek. De az az „ott” csak kocsival volt megközelíthető, és én nem vezetek; a ház nagyon messze esett a szomszédoktól, ezért egyedül vagy a gyerekekkel nem mertem ott maradni éjszakára (akkortájt mobiltelefon még nem volt). Emiatt biztos érthető a vágyakozás egy jobban kihasználható hétvégi kertes ház után, ami nyugdíjas éveinkre esetleg lakóhelyünk is lehet majd. Dehát ugye miből? Mígnem aztán – ennek lassan nyolcadik éve - egyszerre két dolog, egy jó, meg egy rossz történt velünk. A rosszal kezdem: balesetben megsérültem, s azóta is nehezem járok, folyamatos terápiára szorulok. A jó pedig, hogy váratlanul pénz állt a házhoz.

A régi telek hepehupáit már nem tudtam bejárni, ezért nekem „fájdalomdíjul” vettük meg a fenti kertes házat, ahol gyógyfürdő is van, és amit vonattal egyedül is könnyen meg tudok közelíteni. A férjem nem akart megválni a korábbi helyünktől, mert nagyon szerette, így az az övé lett – ami

újabban már a fiúnkra szállt -, én pedig megkaptam a „jogot”, hogy az új ház kertjét egyedül tervezhessem meg és alakíthassam kedvem szerint. Olyanná, amit fenn is tudok tartani.

Szerencsére szinte semmi se volt még rajta. Azt nem mondhatom, hogy egy szál fű se, mert az az egy bőven volt, mégpedig tarack. A volt tulajdonos – mérnökember lévén – a kert mind a 800 szabad négyzetméterét tarackfűvel vetette be, az udvari részt pedig letérkövezte, a ház körüli járdákat lebetonozta – mindet szürkével. De egy pozitív „tereptárgyat” is hagyott ránk: a fúrt kutat a kert hátsó, terasszal szembeni végében. Esztétikai értéke persze ennek se volt: egy macskakővel csúnyán kirakott placcon szabálytalanul elhelyezett két köralakú rozsdás vasfedő állt a betongyűrűkön, fél méteres magasságban. Ezt a kőteret a teraszlépcsővel egy másféle szürke kövekből kirakott nyílegyenes kerti út kötötte össze, amely szintén nagyon ronda volt, ráadásul pár arasznyival ki is magasodott az általa két részre tagolt kert alapszintjéből. Ezt annyira el akartam valahogy tűntetni, hogy végülis ez adta az alapötletet a hátsó kert tervéhez.

A) A kertkialakítás koncepciója

Elsőként a hátsó kertben a faültetés rendje és az előkertben a sajátos arculat koncepciója született meg a fejemben, a többi – ezeket cizellálva – lépésről-lépésre alakult ki az évek során.

A hátsó kertben tehát a ronda út határozta meg a koncepciót: ha már van, úgy válassza két részre a kertet ez az út, hogy mind a két fele önálló egység legyen. Két, enyhén ívesen kanyarodó fasort terveztem hát, gyorsan növő örökzöld cserjékből – a helyi kertészetben felvilágosítottak, hogy a leilandi ciprus ilyen -, amelyek a hátsókert jobb és bal kerítésétől azonos magasságból (kb. a fele távolságról) indulnak, ívesen hátrafelé kanyarodnak, majd középtájon vissza, és a kisút hosszának a felénél találkoznak össze. A két félkert így önálló is, meg nem is.

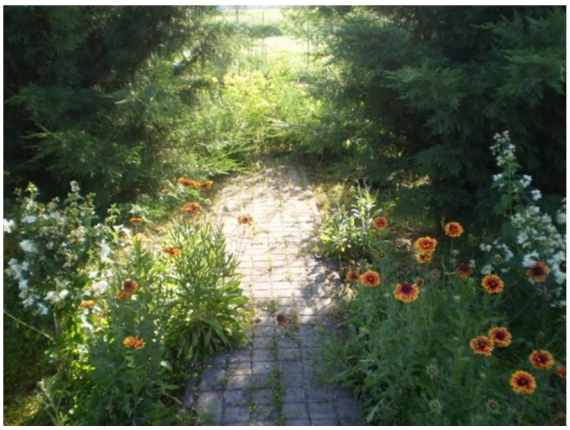
Azt reméltem, hogy a két sor összeérő fái idővel teljesen eltakarják a kútra fókuszáló kilátást, s ez majd megszűnteti az érzést, hogy van egy rém hosszú utunk, ami a semmibe vezet. (A kisunokámnak egy másik szempontja is volt: nemrég mondta, hogy az összeboruló ágak között azért jó elmenni a kisúton, mert a nyílás magától visszacsukódik, olyan, mint a cowboyos lengőajtó.)

A remény tehát teljesült. A kilátás ilyen volt, és ilyen lett az első évben (a hóban az utat nem lehet látni, csak a kutat, előtte a bal kertfél facsemetéivel, a másik képen pedig a kutat nem látni, csak az út első felét, a baloldali kerttel, a házunk teraszával, és itt már állnak a kerti faházak is):

Ez mára ilyen lett (egyik kép a terasz felől, másik a kút felől készült):

Örökzöldet azért akartam, hogy az előtte lévő két nagy füves kertrészről ne kelljen az avart eltakarítani – merthogy nagy, világos tereket szerettem volna, olyanokat, mintha napos tisztások lennének. Ezzel lehetővé vált az is, hogy a fasor mögött maradjon elég hely a lombhullató fáknak is, mert néhány gyümölcsfát mindenképpen szerettem volna. A gyümölcsös pár évvel később, fokozatosan bővülve valósult meg, de végülis tavaly már termőre fordult a meggy, a cseresznye, finom sárgabarack is volt két éve (tavaly nem, mert elfagyott, és idén se sok lesz). A szilva csak most mutatkozik be, a körte még idén se. De alma lesz bőven, kétféle is, mindkettő nagyon finom.

Bal hátsó kertfél

Még azon az őszön megvettük tehát a leilandi ciprusokat, amikor a házat is vettük, és a baloldali kertrészbe tízet szép enyhe ívű félkörben elültettünk. (A helyi kertészetből szállította ki egy kertészfiú, ő is ültette el a tőlük vásárolt fákat. Azóta is jó barátságban vagyunk vele, a metszést és permetezést, meg a későbbi új fák elültetését – amiből már nemigen lesz több – azóta is ő végzi. A többi munkát viszont egyedül én csinálom, csak a fűnyírásban segít a férjem.)

Először katonásan szabályos volt a ciprusok sora, amit túl művinek éreztem, és amúgy is tervem volt, hogy a baloldali szomszéd kerítésének oldalán egy kisebb „csendes szobát” alakítsak ki a ciprusok mögött, a később ideálmodott faház védelmében, ezért a következő évben a sor bal szélén három ciprust S alakban visszafelé kanyaríttattam. A következő évben egy kis törpe almafát is ültettünk a kanyar végére még, hogy lezárja ezt a kis teret. (És hogy az én szobám ablakából épp a kis almafát láthassam: ez minden évszakban más-más gyönyörűséget mutat.)

Rákövetkező évben a kertészetben megláttam egy többéves, magastörzsű somfát, féláron, amit nem tudtam kihagyni, ezért „rendbontónak” a ciprusok közé ültettük, hogy még sűrűbb legyen a „fala” a csendes szobának.

És hogy a rendbontás után mégiscsak helyreálljon az egyensúly, vele szembe, a félkör alakú tisztás másik oldalára egy magnóliafát vettem. (Gyönyörűen virágzott már a következő évben, de sajnos az extrém hideg tél utáni extrém forró nyarat nem bírta ki. A helyébe egy másik gyönyörű fehér virágú csillagsomot ültettem tavaly, ami, úgy nézem, sajnos megintcsak nehezen bírja itt a gyűrődést.) A magnóliával máshol próbálkozom, majd arról is lesz még szó.

Az alábbi néhány fotó a bal kertfél mai képét mutatja.

Jobboldali hátsókert

A jobboldali fél kertbe a kis úttól indulva – a bal kerttel szimmetrikusan - végül az ötből csak három ciprus lett elültetve, illetve az elképzelt ív végén, a jobboldali kerítésnél még kettő. A középső helyre öt fenyőt ültettünk, de ezt sem olyan szabályos sorba, mint a bal kertben, mert az nagyon művi lett volna. És az is szempontom volt, hogy az utcáról a jobboldali kertrészbe benézve a nagy zöld felület lezárásaként valami gyönyörűséges kép látszódjon. Mindenképpen szerettem volna egymás mellé két ezüstfenyőt, az olyan szép! Később még ezt a látványt is megtoldottam: két sárgászöld színű kerek cserjét ültettem az ezüstfenyők elé, tavaly pedig a ciprusok elé is került egy aranyvesszőbokor (nem csak hátra, ahogy az alsó képeken látható).

A három másik fenyő (két lucfenyő és egy nordman, ami majd a legnagyobbra nő) az ezüstfenyők mellet, illetve mögött van, elszórtan. A fenyők között így szintén egy szép csendes kis tér alakult ki mára. A hátsó kerítésig még volt annyi hely a jobboldali szomszéd kerítése mellett, hogy elférjen négy ezüstös-kékes színű tuja is.

Ebbe a kertrészbe is került az örökzöldek mögé két gyümölcsfa, meg egy korán virágzó kisméretű díszfa (júdásfa) is. A kerítés mentén pedig három virágzó bokor (törpeorgona, aranyvessző és rózsalonc) indítja jobbszélről, a hátsó kiskapu felől a sort. A többiről később mesélek még.

A kert alaprajza

Most illesztem be a kert alaprajzát, amit az előbb rajzoltam és fényképeztem le. Két évvel később pedig a rajzot kiegészítettem jelekkel is, mi hol van. Ezt kinagyítva lásd az utolsó oldalon!

Ezen a kicsi ábrán nagy vonalakban ismertetem az eddig elmondottakat és a „kertbemutatás” további menetét. A hátsó kertről volt eddig szó a kisúttal. A baloldali ciprussorról és a jobboldali fenyőkről, meg a mögötte lévő hátsókertrészről az imént láthattuk a képeket. Szó lesz ezen a térfélen bővebben is a „csendes szobáról” a faházakkal (a bal hátsó kert bal oldalán látható), a komposztáló helyéről (a bal felső sarokban), s hogy milyen „látványosságok” találhatók a ciprusok mögött. (A bevezetőben írtam a teraszról a hátsó kerítésig vezető kisútról, végén a kúttal, itt a rajzon látható az előtte azóta kiépült két negyedcikkely alakú térkőborításos kismedence és a rózsakert is).

A ház adja a támpontot, hol az előkert, hol az oldalkert, hol vannak az új „tereptárgyak” és a kerítés melletti kiskertek. A 7-9. számú kiskert bemutatása során írok majd bővebbena házhoz tartozó hátsó kis teraszról (világos négyzet), a mellette kétoldalt látható két nagy, félkör alakú terasz kialakításáról (a jobboldali terasz fölött a rajzon - barna színnel - a pavilontető látszik).

Majd a kertismertetés végén mutatom be a ház körüli kertrészeket és a többi „tereptárgyat” a ház előterében: az ablakok elé épített hosszú padot, szélein a virágtartó oszlopokkal, mellette a pergolát és lent balra a garázs elé épített fedett kocsibeállót.

A telek, mint látható, szabálytalan tölcsér alakú (fönt van észak, lent, a bejáratnál dél). Az utca lent van, tehát a „tölcsér” rövidebbik végén, ami nagy szerencse, mert a forgalom kevéssé zavaró. A rajzból érthető az is, hogy a jobb kertfél kétszer olyan hosszú, mint a bal, és a látvány az utcáról itt miért volt fontos szempont. (Az arányok nem egészen pontosak: a házat talán kicsit kisebbre kellett volna vennem, az előkertet kicsit nagyobbra.)

Annyi biztos, hogy 40 méter hosszú a jobboldali kerítés, és a hátsó kerítés is nagyjából ugyanennyi. Ugyanis ezek mentén csináltattuk meg a „vízvevőhelyeket”, szám szerint négyet: a kútnál egyet, tőle balra a kisház magasságában a másodikat, amely elágazik a kerti munkaasztal mosogató medencéje felé is; a harmadik kerti csap a kúttól jobbra, a szomszéd kerítésénél, a tuják mögé lett telepítve, a negyedik pedig az előkert térköves részéig jön le. Így egy 25 méteres slaggal a kert minden része öntözhető a kút vizével.

B) Fű, fa, virág, cserje

A fűről

Kezdetben vala tehát a tarack, amit nagyon utáltam.

Sok év múlva azonban beláttam, mégiscsak volt esze a mérnöknek, hogy tarackkal füvesített, más nemigen élt volna meg itt. Kezdetben a füvet nem tudtam volna kicseréltetni, mert akkora nagy munka lett volna. Pár év múlva a bal kerek kertrészt próbáltam meg - egy jó nagy kocsi földet odahozatva - új fűmaggal felújítani, de az új fű kiégett, és két év alatt visszaállt a régi tarack a sokféle virágzó gyomnövénnyel. Ezért aztán nem is bánom már. Amit mások nagy munkával gyomlálnak ki, én egyszerűen csak lenyírom időnként.

Szebb lenne ugyan a gyep, de az enyém is megfelel annak a célnak, amire használjuk: többnyire zöld a szemnek. Soha nem fekszünk ki rá, nem járunk rajta mezítláb amúgy se – hiszen a hetedik évtizedben az ember inkább hintaszékben szeret pihenni. Az unokák pedig labdázhatnak bátran, és a minket látogató gyerekeink kutyái se ártanak neki. Amúgy is tele van a kert (a szomszédoké is, sajnos) vakondokkal, amit nem lehet egykönnyen kiirtani. (Én nem is próbáltam, a vakondtúrást pedig felhasználom: onnan nyerem a jó kerti földet a cserepeimbe.) Az egyszerű gondozás mellett a taracknak az is előnye, hogy nem ég ki egykönnyen, megmarad egy-két hétig is locsolás nélkül a nyári hőségben, ha éppen nem tudunk a kánikulában odautazni.

A tavaszi és őszi jellemző „fűállapotot” a fölső két kisebb kép, a nyári hangulatot a lenti fotó mutatja.

A tarack legnagyobb hátránya viszont az, hogy a virágos kertrészek kialakítása nagyon nehéz. Egy négyzetméter megmunkálása ásóval és a gyökerek eltávolításával nekem sokszor egy fél napomat is igénybe vette. És még évekig előjöttek a bennszakadt kis gyökérdarabokból az új fűcsomók. Mostanra lett már viszonylag könnyen gondozható az egymás után sorban létesített sok kis virágoskert. Nem virágszigetet mondok, mert mindig valaminek a széléről indulva hódítottam meg egyre beljebb és beljebb a „szűzföldet”.

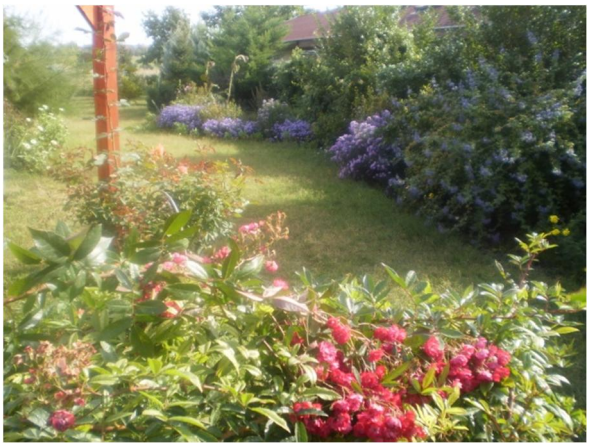
A virágoskertekről

Mára - most számoltam csak össze - épp tizenkét ilyen virágos kiskertem van; most készül a tizenharmadik, de az konyhakert lesz. A tizenkét kiskert bemutatása jobban követhető lesz, ha beszámozom őket.

1-3. A kapunál a vályús térelválasztó, az előkert és az oldalkert. E három kiskertről, amelyeket a ház előtt és a ház oldala mellett elsőként alakítottam ki, a bemutatás végefelé fogok mesélni, mivel itt „építményeket” is terveztem, amelyekről részletesen szeretnék beszámolni.

4-5. A jobboldali kiskertek: a bokros- és a fűszerkert.

A bejárati rész (az első három kiskert) rendezése után „elhódított” két kiskert a jobboldali kerítés mellől nyúlik be a füves kertbe, finom köríves alakban, hasonló lágyan, mint a vele szemben lévő oldalkert ívei. Az alábbi két kép a jobb kert alsó felét először az utca felől (előterében az előkerttel), majd bentről az utca felé nézve mutatja, így a jobbszomszéddal határos két kiskert most balra esik, jobbra pedig távolabb az oldalkert látható, elöl pedig a pavilonos teraszkert csücske. Elöl balra a barátainktól egy pár éve kapott tiszafa, középen pedig egy épp most ültetett magnólia látszik, amelyeket majdan árnyékot adó szoliter fákként ültettem a pavilon közelébe.

Az utcához közelebb eső kiskert a kisebb, itt jobbára csak bokrok vannak (három fagyalbokor, egy kékszakáll és két rózsaszínvirágú bokor, valamiféle spírea), ezért nevezem bokroskertnek, illetve a szélén tavasszal nárciszok, nefelejcsek, nyáron egynyári virágok, ősszel árvácskák sorakoznak nyakláncszerűen.

Kezdetben a jobboldali kerítés (is) teljesen „csupasz” volt: a szomszéd ház hátfala látszott, meg a szomszéd sok munkaeszköze, építőanyaga, szerszáma, amit a háza mögött tárolt. Ilyen volt (miután virágládákkal már az első évben próbáltam színt vinni a szürkeségbe), és ilyen lett:

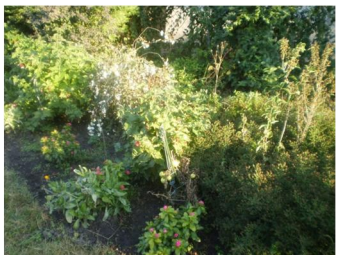

A jobbszélen közelebb tehát a bokroskert, beljebb a fűszerkert látható, ez a nagyobb. Itt is nőnek díszbokrok is. Középen a legnagyobb a fehér jezsámen (amiből kettőt a kisút mellé is ültettem), van egy hóbogyó, van három kisebb, kerek, sárga virágokat és barna bogyókat egyszerre hozó évelő bokor, a jezsámen másik oldalán pedig két nagyra növő, piros-lilás virágokat hozó kerek bokor (tibeti lonc a neve, nagyon különleges üreges szára van, amit minden évben vissza kell metszeni). Van itt harangláb, tűzgyöngyvirág. Ősszel az évelő őszirózsa alkot egy összefüggő sort. Tavaly egy tő rebarbarát is ideültettem, idén pedig három tő faparadicsomot tettem az első

sorba, kordonszerűen. (De ezt megbántam, jövőre nem csinálom, mert a karók és zsinegek nem illenek ebbe a természetes kertbe.) Tavaly néhány napraforgó és kúpvirág is nőtt magától, ezek is elférték szépen a csalánnal együtt, amit szintén felhasználok.

Mégis a fűszernövények alkotják az un. fűszerkert állományának nagy részét: a jezsámen mögött középen egy nagy zsályabokor, ettől jobbra és balra egy-egy nagyobb növésű kakukkfű-tő, a kerítésre kúszó loncok előtt egy sor citromfű, két ruta, kétfajta menta (az egyik a borsmenta, a másik apró, sárgalevelű, földre fekvő kerek kis bokor, ezt a színe miatt másik kertbe ültetem majd). Van itt egy tő fehérüröm, egy tő levendula, egy tő rozmaring, elöl négy citromillatú kakukkfű és egy oregáno-tő is, két tő zeller, oldalt a fenyők mellett négy nagy édeskömény, a fenyők alatt tavasszal medvehagymasor. Néhány tő bazsalikomot is szoktam nyáron ide (is) ültetni (ami vagy sikerül, vagy nem), és meghagyom mindig a körömvirágokat is a hátsó sarokban. Tavasszal pedig egy sor tulipán és egy sor nárcisz adja meg a kiskert kontúrját.

6. A „savanyú kert”

A jobb oldali kertek után készült el hátul, a baloldali kertben a szobaablak alatti helyre az árnyékos, un. savanyú kertem (merthogy ide az árnyék miatt egy kocsi savanyú földet hozattam).

Itt két rododendron, kétféle színű árnyliliomból vagy 8 tő, 6 tő hortenzia és négy tő páfrány volt az első ültetvény. A szélein pedig petrezselyem, lestyán és zeller termett évekig –, azért nem a fűszerkertben, merthogy ezt a kertet benti cipővel (a betonúton) lehet elérni. (Sajnos idén nem kelt ki a petrezselyem, ami nagyon hiányzik. Épp mostanában olvastam, hogy nem csoda: a petrezselyem összeférhetetlen önmagával, csak a negyedik évben lehet megint ugyanoda vetni.)

Középen a legszebb növényem egy gyönyörű pozsgáslevelű örökzöld, pontosabban: örökké rózsaszínes új leveleket hozó bokor, a korallberkenye (ezt Pesten, leértékelve vettem), amit télen komposzttal bebugyolálok, mert már kétszer megfagyott.

A kiskert közepén léggömbhagyma, fátyolvirág és gyöngyvirág nyílik. Mára belül a gyöngyvirág eluralkodott, a többi virág pedig egyre satnyább lett. Viccesen azt szoktam mesélni, hogy képzeljétek, a rododendronom minden évben tíz centivel (az ember azt várná, hogy nőtt, én meg így folytattam) kisebb lett. (Végül ezek elpusztultak, a hat tő hortenziából is kettő, és a többi is minden évben tíz centivel …, sajnos. Az árnyliliomok leveleit pedig idén ráadásul megrágdosták a csigák is, sajnos...)

Két éve a járdával párhuzamosan hat tő óriás krizantémot ültettem el a korallberkenye két szélére (amit a barátaink e célból nekünk ástak ki a kertjükből, mondván, hogy ez mindent kibír). Ez valóban erősnek bizonyult, szépen terjed, így már továbbadtam a felét én is a szomszédaimnak. Magától „lett” a kert szélén egy kékszakáll-bokor, középen sok rutát tavaly én ültettem. Újra és újra előkerül az évelő fátyolvirág-tő is, a két szélén kúpvirág nyílik. Idén pedig a fél kiskertet beborító nefelejcsmező örvendeztetett meg, amit szintén nem én ültettem. A négy közül két tő páfrány is megmaradt, amit tavasszal kiültettem a szélekre, de ott is sínylődnek. Más növények meg váratlanul felbukkannak (pl. a lándzsás utifű; nem is gondolná az ember, hogy ilyen óriás, gyönyörű, haragoszöld tövek is léteznek). Lassan tehát ez a kertrész olyanná alakul, amilyen „ő” akar lenni – nem bánom, hagyom.

7-8. A két félkörös terasz szélein körbefutó növények

Az előkert rendezése utáni évben készült el a ház hátsó kijáratához kapcsolódó térköves két alsó terasz, ami a ház sarkán lévő magas terasz két oldaláról indul (a terasz szintjénél három lépcsőfokkal alacsonyabban), és földnyelv-szerűen, félkörívben végződve nyúlik be két irányban is a kert felé. Az egyik teraszoldal elé korábban egy gyönyörű rózsabokrot ültettem, ezt nem akartam kivenni, így a térkővel körbevettük, nagyon különleges lett.

A két félkör alakú terasz még mindig magasabb a kert szintjénél, így köréjük rézsű kívánkozott, melyet levendulával ültettem be. A pavilonos „földnyelv” oldalán, amely építésének indítékairól

mindjárt mesélek, egy csodálatosan szép bangita-bokor növekszik, a másik oldalán pedig a később még részletezendő tamariszkusz-bokrok óvják az ebédelőket az utcai tekintetek elől. De tavasszal tulipánok, nyáron búzavirág, később lepkevirág is körbeveszi a két teraszt, ezek - az első magvetést követő években - jobbára maguktól nőttek.

Terasztető, pavilon

A jobboldali alsó új teraszra egy 4 X 3 méteres pavilont vettünk, hogy elférjen a nagy család, ha kint ebédelünk. Ugyanis a terasz ehhez kicsi. Fedve sem volt, s mivel a terepszintnél 80 cm-rel magasabban áll, két oldalt korlátot is kellett valahogy építtetni.

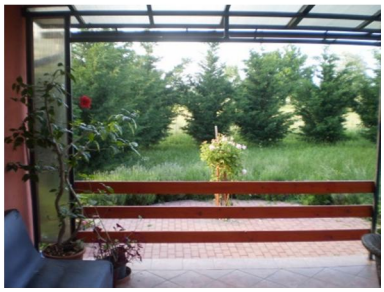
Sok évig tervezgettem a fölső terasz megnagyobbítását és télikertté való átalakítását. Az un. „kivett” terasznak (vagyis a ház sarkán egy szobányi területnek) egy fedett, zárt terasszá való alakítása a sarkáról induló lépcső előtti tolóajtóval, kétoldalt elmozdítható üvegfalakkal, magas kupolás fatetővel lett volna ideális, hogy télen fagymentes legyen, és hogy hűvös maradjon nyáron is. De ennek az ára horribilis lett volna. (A tervrajzok és az árajánlat ma is megvan, óh, de szép mindkettő!!!) Maradt az olcsó – sajnos elég csúnya, és a nagy melegben nem is igen használható – megoldás: a teraszt vaslábakra támaszkodó ferde polikarbonát-tetővel fedettük le.

Az egyedüli „dizájn”, hogy két oldalt és a lépcső két szélén egymással párhuzamosan két-két „láb” áll 60 cm távolságra egymástól, és ugyanígy a fal két szélén is. A fali vasoszlopok között egy–egy átlátszó csík fut fel a tető átlátszó anyagából, ami az esőtől-széltől is véd kicsit, a lépcső két szélén pedig virágládák (ólomvirágok) állnak a két oszlop között. Derékmagasságig falécek kötik össze mindkét oldalon e párhuzamos lábak belső oldalait. A fölső terasz tehát kissé harmonizál a pavilonnal (a pavilon anyaga ugyanaz a fekete vascső, és a párhuzamos „lábak” léptéke is hasonló). A deszkakorlát színe pedig a kis faházakkal és elöl a pergoláéval, meg a padok színével azonos (cseresznye, én mázolom).

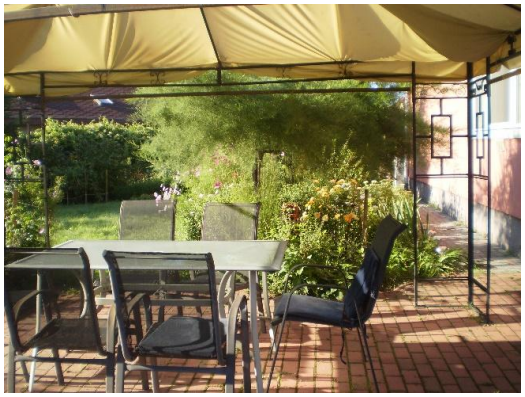
Mióta tetőt kapott a fölső terasz, az oldalára néző szobaablak alatt kanapét helyeztem el, így akár aludni is lehet itt. (Ám az éjszaka idelátogató macskák is szerettek itt aludni, emiatt a textil huzatot esténként leszedem, az ez alá varrt lemosható műbőr huzatot ugyanis a macskák sem szeretik.) Elfér itt még egy kerek asztal négy kis fonott nádfotellel, amit, ha sokan vagyunk a kinti ebédeléshez, könnyen levihetünk a pavilon alatt lévő üvegasztal meghosszabbítására. Ha még többen, akkor bevetem a garázsban lévő üveg munkaasztalt is.

Az első években – mikor még nem volt itt korlát, ahogy a fenti baloldali képen is látszik – a pavilont közvetlenül a fölső terasz oldalához rögzítettük. Most a térkőhöz van csavarozva, így stabil, ellenáll a szélnek. A pavilontető maga viszont sajnos nem annyira időjárásálló. A ponyvát öt év alatt kétszer megjavíttattam, egyszer egy újat vettem, ami szintén tönkrement, így idén magam varrtam rá egy műbőrhuzatot. (Az anyagot a kedvenc olcsó textilboltomban találtam, a szélén a szokásos fémkeretes lyukasztás helyett a rögzítést pedig egyéni trükkel oldottam meg: fagyöngyökre stoppolófaszerűen ráborítottam az anyagot, alul összefogtam, spárgával a nyakát áttekerem, és ezzel a spárgával kötöttem oda a vascsövekhez a ponyvát.)

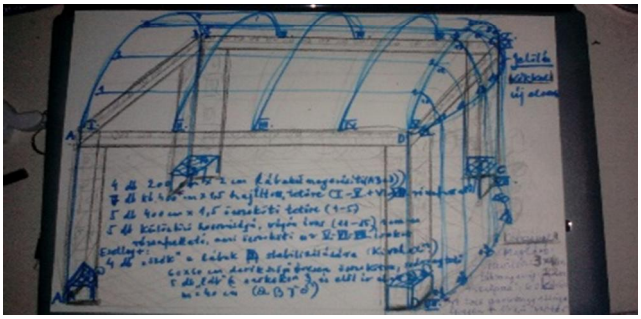

A pavilon két külső sarkához egy-egy fehér futórózsát telepítettem, hogy szebb legyen a látvány, és kis árnyékot is adjanak. Majd egyszer talán megnő a tiszafa és a két magnólia is, amelyek valódi árnyékot adhatnak akkor is, ha a pavilon tavaszi tetőfedéséhez, illetve őszi leszedéséhez már nem lesz erőnk. Esőben úgyse oda terítünk, az esőálló kertibútor pedig hamar megszárad.

Kiegészítés e beszámoló után két évvel: Az általam varrt ponyva erős volt ugyan, de elasztikus, így az esővíz megállt a tetőszerkezet kazettái között. A mind nagyobb táskákat egyenként kellett felnyomkodni, hogy kifolyhasson oldalt a sokvödörnyi esővíz – már ha ott

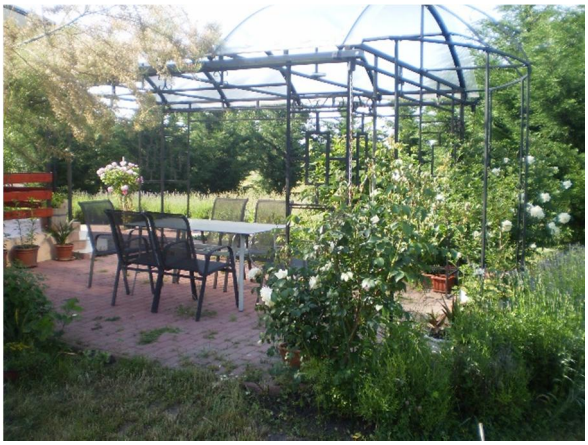

voltunk. Mígnem egyszer a víztömeg magát a pavilont szakította le. Lakatossal csináltattam meg, végleges polikarbonát fedéssel. A tartószerkezet keresztvasakkal lett megerősítve, s rá egy általam tervezett, kétoldalt gömbölyűen lehajló, egyenes gerincű tető került a régi kúpforma helyett. A tető hátsó végét - hasonló félkörformájú elemmel - meg is toldattam, párhuzamos ívben az alatta lévő térkő félkörös formájával. Ezt három vasrúd támasztja alá, amelyekre szintén fehér rózsák fognak majd felfutni, hasonlóan a két sarokhoz ültetett rózsákhoz, velük együtt egy egész rózsalugast alkotva. Az oldalakon kis csatorna viszi a vizet a rózsákhoz. Egy füst alatt végre csatornát kapott a terasz korábban mással csináltatott teteje is. Készített nekem a lakatosember többféle földbeszúrható

virágtámasztó állványt is vékonyabb vasrudakból (pl. elöl a hatalmas szoliter rózsáknak, hátul a klematiszoknak, rózsáknak, oldalt a szétterülő szappanvirágnak, krizantémnak).

9. A két pici ékalakú kiskert a kisút csatlakozásánál a teraszokkal

A 7. és a 8. kertnek tehát a két félkör alakú levendulás kiskertet tekintem (az első években persze ezeket még nem a levendula vette körül). Így a 9. kertnek – habár ez is kettő - a két terasz találkozásánál, a kút felé vezető kisút két szélén lévő két kis trapézalakú évelőkertet nevezem.

Az utat egyébként két oldalt végig virág (kokárdavirág és egyéb szárazságtűrő igénytelen virág pl. zsálya, hátul ruta) övezi. A ciprusok előterében pedig a már említett két szép jezsámenbokor látszik. A ciprusok hátterében – ami a teraszról nem látható - a kisutat két kékszínű klematisz, majd egy-egy halványsárga virágú álló rózsató szegélyezi. Utóbbi már része a rózsakertnek, amiről majd külön mesélek.

A két kis kertecskékben is mindig virágzik valami, tavasztól késő őszig. Fűszerek: mint pl. a rozmaring (ami jól bebugyolálva idén már kint telelt át), a kakukkfű és egy zellertő a rézsű fölső száraz szélén. Lejjebb középen törökszekfű, kis rózsabokor, liliomok, az a sárga menta, ami a fűszerkertből került ide, fátyolvirág, körömvirág, alul néhány díszfű. Az egynyáriak itt is hamar elvirágzanak, így hagymásokkal, pl. a liliommal, idén a tubarózsával próbálkozom. És persze tavasszal a krókuszok, játszintok, tulipánok, gyöngyikék az elsők, melyeknek itt a legjobb a helye: szem előtt vannak, hamar kibújnak a melegben, nem kényesek, átadják a helyüket a későbbi virágoknak.

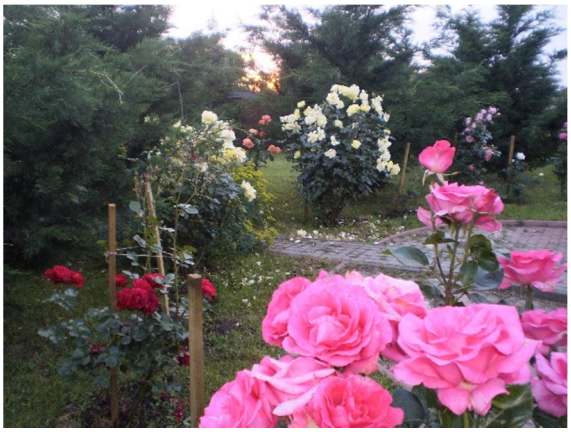

10. A rózsakert

Három-négy éve telepítettem a kút körüli térségbe egy félkör alakú rózsakert első darabjait, ami idén bővült tizenkét tagúvá. Idén négy dáliatövet is ültettem közéjük. (Erről a térségről az egyetlen, később még talán megvalósítható tervem kapcsán mesélek.)

11. A „csendeskert” és környéke

A baloldali szomszéd kerítésének a ház közeli oldalára (a savanyú kertre merőlegesen) négy díszbokrot ültettem (két fagyalt, két sárga kecskerágót). A sarokban lévő fagyalbokor alatt van az esővíztároló, amiből a dézsás növényeket locsolom. A csatornát nem tudtam magasabbra tenni, hogy hordót vegyek alá, ezért két malterkeverő ládát ástam be a talajba egymás mellé, úgy, hogy az első a csatorna alá kerüljön, amelyből – ha megtelt - az esővíz átfolyjon a másodikba, s a második edény túlfolyása esetén pedig a bokrok kapják a vizet. Csalánt is szoktam beletenni: ez jó a növényeknek, és érdekes módon a szúnyogok se lepték el ezt az árnyékos helyet, talán épp a csalán miatt.

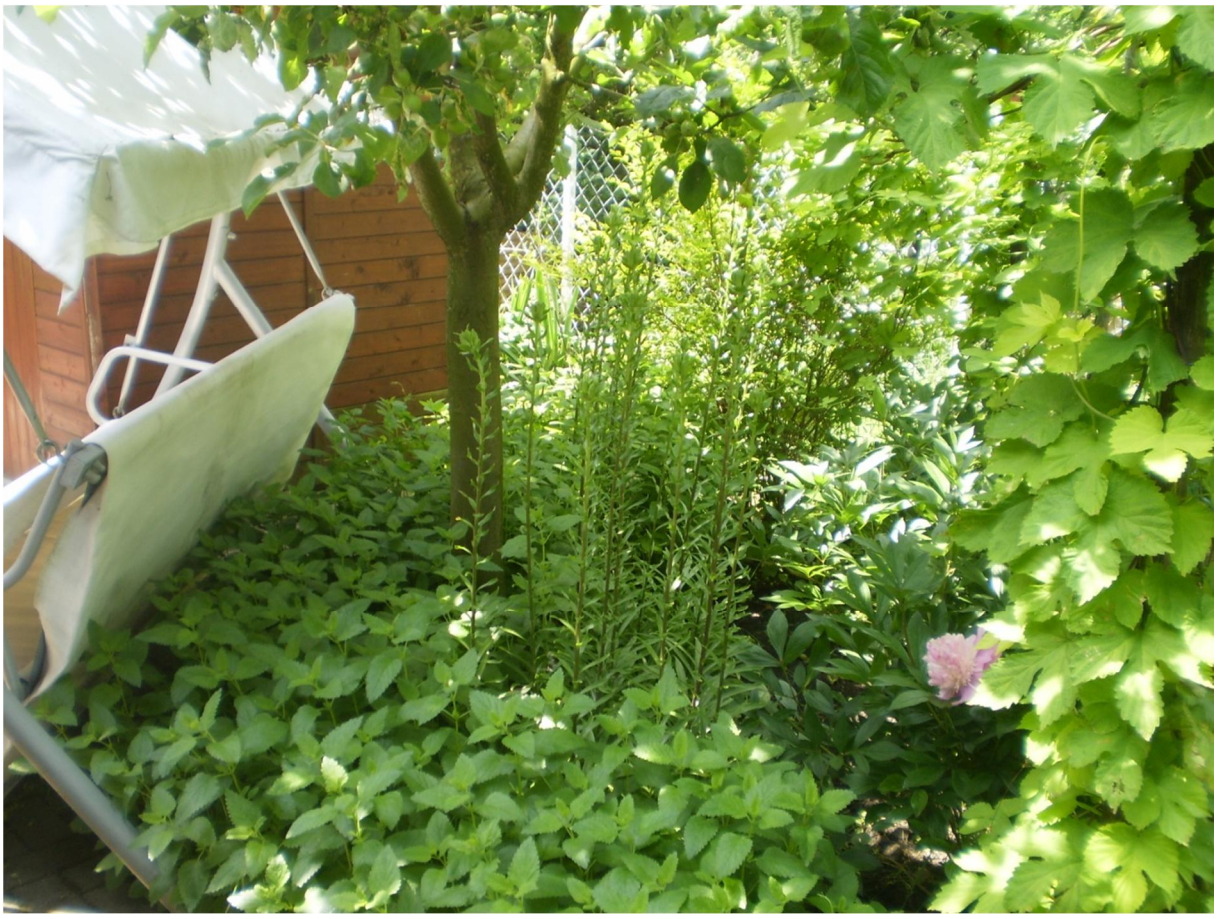
A bal kerítés középső magasságában van a két faház. Az előtte lévő kis tér és a mögötte lévő kiskert alkotja a „csendeskertet”. Ezt úgy kell elképzelni, hogy két kisebb kerti faházat vettem az egy nagyobb helyett (amelyekben a kerti bútorokat, napernyőt, az unokák felfújható medencéit, a fűnyírót és a grillezőt tartom). Ezeket egymástól három méter távolságban, derékszögben helyeztettem el, előtetőt is csináltattam rájuk, s ezeket a köztük lévő területen ferdén egy hintaágy köt össze.

Az alattuk lévő térkő is körívesen van befejezve. A kerttől ezt a csendszigetet a négy leilandi ciprus meg a somfa, illetve a kis almafa választja le. A hintaágy előtti kis terecske közepén egy nagy, könnyen leemelhető napernyő adja az árnyékot. Az ernyő nyelét a földbe ásott betontömbbe épített vasoszlop tartja. Télen az ernyő helyett egy kerámiából készült napraforgót teszek ebbe, hogy ne ütközzenek bele az arra járók a vascsonkba.

A hintaágy mögött egy almafa, alatta egy bazsarózsa- és liliomkert van meg már sok éve, citromfű kerettel a kisházakat oldalról és a hintaágyat hátulról határoló térkő szélein.

A hátsó bal sarok a komposztálóval

A bal szomszéd és a hátsó kerítés találkozásánál van a komposzt. A hintaágy mögötti kiskertnek a komposztáló felé eső szélét pár éve lehatároltam négy tő, kordonos oszlopokra futó komlóbokorral, hogy az un. csendeskertet még inkább elkülönítsem a kert hátsó sarkába telepített komposztálótól. A kisház mögötti kerítés mentén néhány tő íriszt és a komposztáló mellé egy boglárkacserjét ültettem még.

Maga a komposztáló három részből áll: a sarokban van egy kb. másfélszer másfél méteres, felül nyitott „kocka”, és mellette jobbról és balról még egy-egy rekesz. Ezt a három rekeszt a térkő-téglák vásárlásakor kapott raklapokból állítottam össze: a raklapokat oldalukra állítva és összekötözve, hogy egymást tartsák, de elmozdítható is lehessen, ha jövök a tele talicskával. A talicskát és a kerti szerszámokat is az oldalához állítva tárolom nyáron. Télen pedig a kis faházba viszem ezeket is. A jobboldali faház hátsó oldalához később egy kerti munkaasztalt is csináltattam (vetettem négy un. beton ballusztrádot lábak gyanánt, és rá egy régi, kidobott konyhaszekrénynek a márvány lapját helyeztettem). Előtető is került fölé, sőt, egy fölöslegessé vált mosogatót is hozzászereltettem, amelyik a kútról kapja a vizet. Itt kiválóan lehet állva dolgozni a virágcserepekkel (a hajolgatás nekem nehezen megy).

12. A hátsó kerítés menti „csík”

A kerítés jobb szélén van a hátsó kiskapu. A fenyők mögötti hely leíráskor már meséltem az elsőként ültetett cserjékről. Két-három éve pedig a hátsó, közel negyven méter hosszú kerítés mentén ültettem, illetve ültetek be folyamatosan egy félméteres földsávot évelőkkel. Őszirózsa, tűzliliom, fehérüröm, ruta, nőszirom, mályva váltogatja egymást a különböző díszbokrokkal: bodzával és a már korábban említett aranyesővel, törpeorgonával, rózsalonccal. Van egy fügebokor is a kerítés mentén, amit télen mindig betakarok, de többször mégis visszafagyott, így még nem hozott termést. (Két évvel később már termett, igaz még keveset, de finomat.) Lassan megnő a három éve ültetett két trombitafolyondár is. (Az egyik már ráfutott a kerítésre, szép élénkpiros, a másik még alig mozdult.) A kúttól balra ide került egy rózsabokor, három törzses ribizli (sajnos, ma már csak egy él közülük – két év múlva már egy sem), és ide ültettük el az egyik karácsonykor dézsás tövesként vett ezüstfenyőt is). Itt raktam ki a maradék téglákból egy köralakú szalonnasütőt is (amit azóta se használtunk, viszont a lemetszett faágak szárítására kiváló).

A kerítés mentén van a csúnya kőplacc is. Itt a kiálló kútgyűrűket deszkákkal leborítottam, rá virágládákat teszek. A kőplacc szélére kis falakat építettem a maradék térkövekből, erre is le lehet ülni, így már nem annyira szörnyű a látvány.

Évekkel később ezeket a maradék téglákat is fölszámoltam, de erről majd a leírás végén olvashattok.

13. „Ott túl a rácson”

A hátsó kerítés mentén kívülről szúrós örökzöld bokrokat szerettünk volna védelmül, így tűztövisek sorát ültettük el, mindjárt a ház vásárlását követően. Ezek szinte a legrégebbiek, mégis csak most kezdtek beindulni. A húsz bokorból öt ki is fagyott, merthogy a kerten kívül még rosszabb a talaj. Két csoportban 3-3 nyírfát és nyárfát is ültettünk kívülre.

Ez egy „senkiföldje”, közterület, ami korábban egy lápos rét volt. Most kis vízfolyás határolja a túlsó árokban. Hátsó szomszédunk tehát nincs, nagy gazos területünk viszont van, pontosabban: volt. Merthogy három szomszéddal összefogva közösen felszántattuk, majd füvesítettük (kevés eredménnyel: itt is a gyomnövények az erősebbek, de legalább parlagfű nincs már). Azért rendszeresen fűnyírózzuk ezt a területet is. És ki-ki elhódított magának egy kis sávot a nagy mezőnek a kertjével határos részén, gyümölcsfákkal, bokrokkal. Sőt, az optimistábbak - így tavalytól én is - konyhakerttel is próbálkozunk. Cukkini, patisszon, mángold, sóska terem meg rajta, a szélét napraforgó határolja, a kényesebb zöldségfélék közül viszont semmi nem sikerült még. (Kivétel: egy jópár paradicsomtövet gondosan ápolgatok, locsolgatok a kút közelében, az terem is.)

Két évvel későbbi állapot: Nem elég az optimizmus a konyhakerthez, kapálni is kell. Több munkát, mint amit én fordítottam a művelésére, a kapott végeredmény viszont nem ér meg. Sok locsolás, ásás, ültetés munkája ment kárba a rossz talajviszonyok és a háromhetes kánikula miatt. Marad ezután csak a gyümölcsös – és a tök, cukkini, patisszon, ezek sok helyet igényelnek, és nem olyan kényesek.

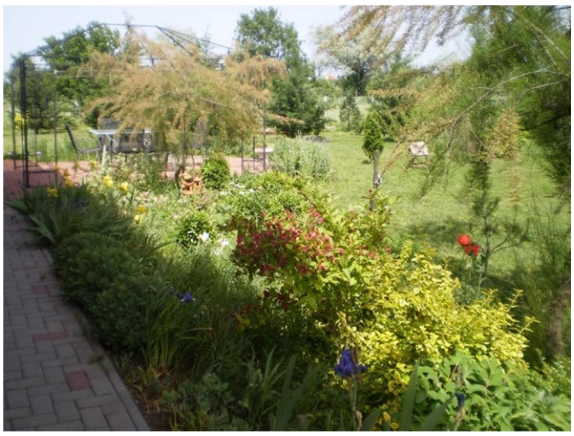

C) Oldalkert és előkert az új építményekkel

1. Az un. oldalkert

A kert kialakításának legelső lépése nyomban a ház megvétele után az volt, hogy legyen valami virág a ház melletti betonjárdának a mentén, illetve a macskaköves magasjárdának a szélein is legyen valami szegélynövény. Utóbbit akkor ládákba ültetett begóniákkal oldottam meg, a rákövetkező évben büdöskével, később pedig kokárdavirágokkal, amelyeket a korábbi kertünkből ástunk ki és telepítettünk ide.

Az oldalkert földmunkáihoz nagyban hozzásegített az otthagyott gyerekhomokozó, aminek segítségével ezt a talajt fel tudtam némileg lazítani (és ekörül a tarack gyökere se volt olyan vastag és kemény, mint a matrac).

A homokozó helyére egy sziklakertnek való dombocskát halmoztam föl azokból a szürke folyami kavicsokból, amelyek térelválasztóként és a szintkülönbség áthidalására szolgáltak a garázsfeljáró és az előkert előtt lévő hatalmas térköves udvar között. A kavicsok egy öt méter hosszú betonágyban voltak, azt hordtam át vödrönként a sziklakerthez. Ez a sziklakert máig megvan az azóta sokkal nagyobbá tett oldalkert egyik végében, rajta egy kis girbegurba égetett kerámia várral, ennek az ablakaiban, tornyocskáiban díszfüvekkel. (A kis várat egy fogyatékos gyerekek otthonában lévő kerámia-műhelyből vásároltam nemrég a napraforgóval együtt, nagyon szeretem. Hát még az unokám!)

Mára ebben az oldalkertben legalább húszféle virág van, többségük évelő. Előbb a fákat, majd a bokrokat sorolom, csak aztán az évelő virágokat.

Az ültetést három tamariszkuszbokorral kezdtem, amiket egy közeli faiskolában vettünk. (Az internetről néztem ki, hol is van, mit mennyiért árulnak.) Ott vettük egyébként a külső sövénynek tervezett 20 tűztövisbokrot is, amelyek még mindig nem akarnak terebélyesedni. A három kis tamariszkuszbokor viszont igen, ezeket az oldalkert külső szélére ültettem, hogy ne árnyékoljanak, és az évek során magastörzses fácskákká metszettem. Ezek csodálatosan finom felhőként lebegnek a kiskert fölött, különösen virágzás idején. A középső jóval kisebb (mert egy másik alfajhoz tartozik), ferde is, úgyhogy egy nagy karó tartja, de nem iktattam ki onnan, mert később, és másféle rózsaszínben pompázik.

A sziklakertről már volt szó, ez a nyolc méter hosszú oldalkert felső harmadának középpontja. A kavicsdombon - a tetején álló kis váron lévő sziklakerti növényeken és a kövirózsákon kívül -

cserepekben különböző kaktuszok is vannak. Ezek többségét barátaink hozták, illetve én szaporítottam. A sziklakertet kívülről – szintén íves alakban – három buxusbokor keretezi, amelyeket gömb alakúra nevelek. A bukszusokat az előző telkünkről hoztam. (Máshová is ültettem ilyeneket – a bokroskertet pl. ez keretezi majd -, és cserepekben szaporítok most is kisebb magoncokat, jó lesz még valahová.)

Körülöttük korai krizantémbokrok és egy-két törökszekfű nő (ezeket is kaptuk). Előttük idén tátika nyílik, amit tavaly magról vetettem. A teraszhoz közeli oldalon egy közepes méretű narancssárga rózsabokor virágzik egész nyáron át (cserepes pici rózsa formájában hozta az unokatestvérem egyszer), mellette egy réti füzény bokor, a pavilon közelében pedig évelő szarkaláb és lampionvirágok nőnek. A ház felőli oldalon egy sor nőszirom és egy gyűszűvirágból és szappanvirágból álló sor veszi körbe a sziklakertet. A koratavaszi képen utóbbiak még nem látszanak.

Az oldalkert középső növénycsoportjának közepén egy többéves, másfél méteres babérmeggy örökzöld bokor köré idén fehér kardvirághagymákat ültettem, hogy a zöld háttérrel lehessen őket látni, és támasztékuk is legyen. (Tavaly a kardvirágok alig látszottak ki a sok lepkevirág közül, amelyek a tavalyelőtti virágok elszórt magjairól nőttek – és ugyanígy a dáliák se voltak itt jó helyen, ezért kerültek most a rózsakertbe.)

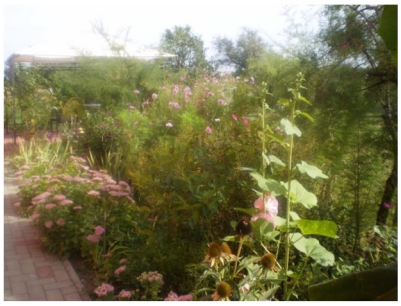

Öreg koromra gondolva már körbeültettem ezt a nagyobb bokrot ugyanilyen fajta kicsikkel (ezeket már én szaporítottam a kertészeti tanodából vett bokorról, dugványozással). Később majd, ha már nem ültetek hagymákat, csak ez a zöld, kb. négy méteres átmérőjű körfelület lesz az oldalkert középpontja. Most még itt is van egy kisebb rózsa (ezt is ajándékba kaptam). Van egypár bazsarózsa (ezt a lányomtól kaptam öt éve, s tavaly ide ültettem át, mert az eredeti helyét - a 4. kertet - beárnyékolták a bokrok). Belül nyílik pár kicsi díszhagyma, illetve egy tő margaréta középtájt, előtte pedig a kert felőli oldalon néhány tő csodatölcsér s egynéhány óriás gömbhagyma van. Legkívül pedig korábban tulipánok nyíltak, most pedig fehér zíniák növögetnének (a tavalyi magokról vetettem, de még nem keltek ki). Ide legkívülre, a két tamariszkusz közé ültettem el pár éve egy selyemfenyőt, hogy ha már nem bíbelődök magokkal, hagymákkal, akkor ez álljon az oldalkert külső szélén.

A középső harmad járda felőli oldalát egy sor varjúháj keretezi. Ezeket is a régi kertünkből hoztam. A varjúhájat a legkönnyebb szerintem szaporítani: letörünk egy ágat, leszedjük az alsó

leveleket róla, és földbe (cserépbe, ládába) dugjuk, ezzel kész is. (Ezt Julika barátnőmtől tanultam.) Pár év, és egy gyönyörű gömb alakú, kékeslilás levelű növény lesz belőle, amely még virágzik is. A virágjai csokorba kötve megszáríthatók, szép szobadísz lehet belőlük télen.

Végül az oldalkert alsó harmadát írom le, amely a legközelebb van az előkerthez. Ennek a középpontja egy magastörzsűre nevelt piros rózsalonc. Előtte a járdaszélen különböző óriás liliomfajták sorakoznak (ezeket a Kertészeti Egyetemen rendezett tavaszi kiállításon vettem, ahová minden évben elmegyek). Középen lilavirágú méhbalzsamtövek illatoznak nemsokára (ezt Kati barátnőmtől öt-hat éve cserépben kaptam, azóta jól elterjedt), illetve két bokor bíbor kasvirág is ékeskedik (az egyike a bíbor neve ellenére fehér színű, ezeket pedig pár éve vettem a közeli kertészetben). A kert felőli oldalon nyílik újra és újra a tamariszkuszfa alatt egy óriáspipacs – illetve idén már kettő, vagyis a „fia” is, és még kettő új tő nőtt ki korábban, amiket átültettem tavaly máshová. A pipacsokat három örökzöld kis bokor követi, amelyek ívesen visszakanyarodnak a járda felőli oldalhoz. Ezeket a közeli kertészboltban vettem, pici cserepekben (mikor azt a kedves jogásznőt hívtam el újra, aki a házvásárlást intézte, hogy nézze meg, mi lett az üres kertből, s hálából neki vettem virágtöveket). A bokrok előtt kis fehérvirágú krizantémok sorakoznak – vagyis inkább múlt időben mondom, mert idén csak két tövet találtam belőlük. Szeretem, ha a kert ívét egyforma fehér virágok hangsúlyozzák ki, ezért még vetek ide is zíniamagot, talán nem túl késő a június eleje sem. Vagy veszek néhány tő fehérszekfűt, az is jól bírja a gyűrődést.

2. A kocsibeálló melletti un. térelválasztó kertecske – és a szomszédoktól való térelválasztás

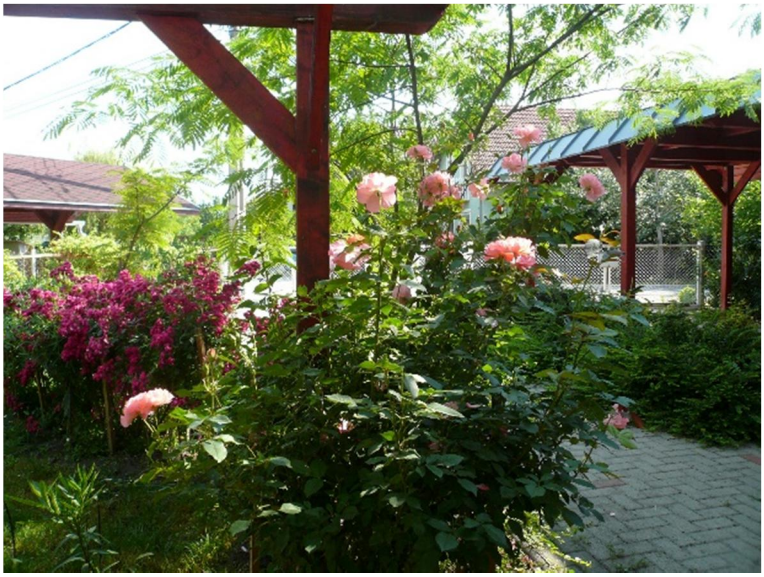
Az autóbeállót a bejárati résztől elválasztó hosszú betonteknőben lévő kavicsok helyébe (amiből – mint már elmeséltem - a sziklakert lett) földet hozattunk, és örökzöld kis bokrokat telepítettünk

bele. Meg három nagyobb buxusbokrot is, szintén saját magunk által kiásott fia-növényt. Amiatt is, hogy eltakarják a gázóra csálén beállított és zöldre festett ronda dobozát.

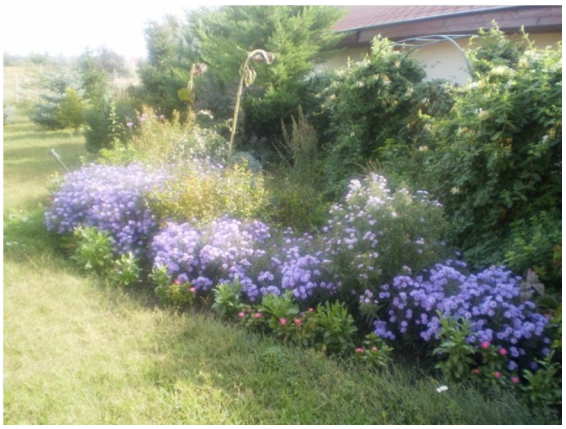

Az autóbeálló másik oldalán a baloldali szomszéd kerítése mellé hat oszlopos tuját vettünk a közeli kertészetből. Ma már nagyok ezek a tuják, de bizony elég karcsúak még mindig. Lehet, hogy nem kapnak elég életteret, mivel a szomszédoknak is vannak ott fái, mi pedig elébe sorakoztattuk fel a cserépkályha fűtéséhez vásárolt farönköket. Azokat beljebb nem lehet tenni, mivel a beállót használjuk garázsnak. A garázsban a dézsás virágok sorakoznak télen, nyáron pedig a gyógynövényeimet szárítom, morzsolom és porciózom az üvegekbe, kell az asztal, így oda autó sajnos nem teheti be a lábát. A fa pedig az egerek miatt nem.

A jobboldali szomszéd kerítése mentén végig loncok illatoznak. Ezeket is a kertészfiú ajánlotta nekünk, és ő is ültette el. Később viszont annyira ránőttek a szomszédék kerítésére, hogy kénytelen voltam saját támrendszert kiókumulálni nekik, egy méterrel beljebb. Ehhez a TV-shopban hirdetett rózsalugasokat használtam fel (öt ilyet vettem), amelyeket elemekből lehet összecsavarozni. Ezeket nem fölfelé magasítottam meg, ahogy a rajz mutatta, hanem oldalirányban hosszabbítottam meg (az aljáról az ív közepébe toldottam még két-két elemet). Így alacsonyabb, de hosszabb tartóelemeket alakítottam ki, amelyeket ma már szépen befutott az illatos lonc.

A kaputól az előkertig lerakott térkő miatt egy hatméteres szakaszon viszont nem volt föld kihagyva növények számára. Így ott a ronda kerítés meg a szomszédék garázsolása sokáig zavart minket. Mígnem kitaláltuk, hogy növényeket óriás műanyagcserepekben is lehet tartani. Nyolc ilyen cserepet hozattunk a kertészfiúval, kezdetben tujákkal beültetve, egyik évben ezt kaptam a férjemtől karácsonyi ajándékként. Két év se tellett bele, hogy kiderüljön: a tuja nem bírja itt, a fele kiszáradt. A megmaradt négy a kert hátsó részében, a kutas terecske két szélén azóta szépen növöget, és a cserepekbe az igénytelen lonc került. Azóta gyönyörű összefüggő térelválasztó fal húzódik végig a jobb oldali kerítés mellett. (Ezek feltámasztására a cserepekbe kétoldalt karókat dugtam, azokból bakokat kötözgettem össze, rájuk keresztbe két hosszú régi karnisrudat tettem.

A loncnak a gyors növése elképesztő. A kinézete és az illata is csodás. Rossz tulajdonsága viszont, hogy nagyon is gyorsan terjeszkedik. Már felfutott a közelébe ültetett díszbokrainkra (ezért kellett áttelepíteni a bazsarózsákat is), felmászott a fáinkra, onnan a szomszédék háztetőjére, a házuk melletti járdán is torlaszokat képez, lassan már el se tudnak a házuk mögött menni. Én ugye nem tudok oda felmászni, létrával se, úgyhogy a szegény kertészfiú segítségét kell megint kérnem. Nélküle kitörne a loncok háborúja.

3. Az un. előkert a hosszú paddal, oszlopokkal, a pergolával és a kocsibeállóval

Az első lépés tehát a kert díszfáinak az elültetése és az oldalkert kialakítása volt, amit az előző fejezetekben meséltem el. Egy későbbi fejlesztés volt a két alsó terasz a pavilonnal, majd a felső terasz lefedése. A bemutató végére hagytam talán a legnagyobb, mindenesetre a leglátványosabb „beruházás” ismertetését. S ha már beruházásról, tehát árakról van szó, elmondhatom, hogy helyi emberekkel, sokszor a saját magam által az interneten kiválasztott anyagokkal dolgoztunk, és a tervezés se került pénzbe. Úgy érzem, minimum árak mellett a lehető legjobb eredményt értük el. Igaz, volt egypár téves elképzelésem is, amit viszont könnyen korrigálni tudtunk.

A házvásárlást követő évben a ház bejárata előtti rész átalakítására (és a kis faházak felállítására) került sor. A ház földszintje a talajszintnél 80 cm-rel magasabb, ezért a bejárat előtti (másfélszer másfél méteres) területre felvezető lépcsőket építettek. (Ugyanígy hátul, a teraszról a kertbe is négy lépcső vezet le, a garázsba pedig rámpás feljáró.)

Elől a bejárati ajtót a garázsfal melletti sarkon helyezték el, amelyet két oldalról egyforma széles, lefelé hosszabbodó lépcsőkön lehet megközelíteni. Az ajtón kívül még három ablak néz az utcafrontra. Közvetlenül az ablakok alatt volt egy vékony betonjárda, az előtt egy kis (nem takaros, hanem tarackos) füves kertecske (ők ide, az utca szájába ültek ki egy napernyő árnyékába), majd a térköves udvar következett a kapukkal.

Az volt a fő szempontom, hogy az egyetlen napos, déli fekvésű, szélmentes helyet jól kihasználhassuk. Ősztől tavaszig jó, ha itt napozhatunk. De csak úgy lehet nyugodtan pihenni, ha az utcáról nem látják a nyugágyainkat. Nyáron viszont árnyékos hely is kellene. A lépcsőn pedig nekem valami fogódzó alkalmatosság is kellett.

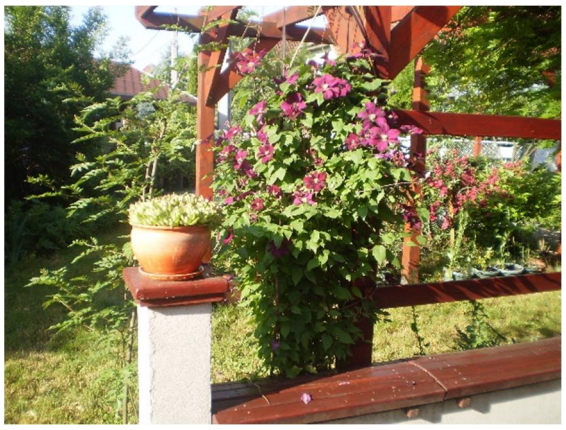

Mindezt együtt egy alacsony, kb. 40 centi magas és 20 cm vastag, csaknem hatméter hosszú téglafal és három oszlop oldotta meg. Ezt a megoldást magam eszeltem ki, nem láttam ilyet sehol, már a terve is nagyon tetszett. Az alacsony kis fal a ház frontja előtt párhuzamosan fut ma végig, a lépcső alsó sarkától (úgy két és fél méteres szélességben) indulva a ház sarkáig, a fal két szélén egy-egy mellmagasságú oszloppal lezárva. A harmadik ugyanilyen oszlop pedig a lépcső közepére került, ebbe fogódzkodva már nem olyan félelmetes a fel- és lefelé való közlekedés, esőben sem.

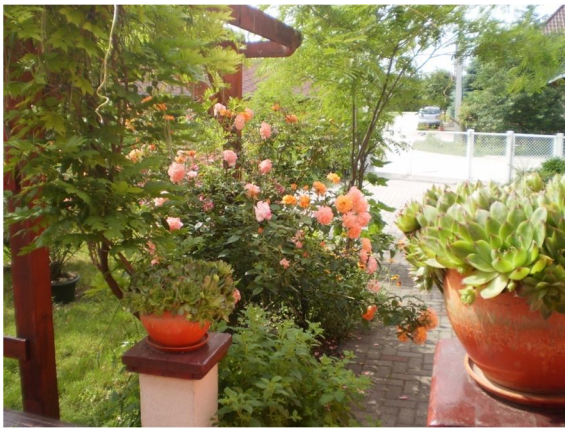
Persze a térelválasztó kis fal tetejére és az oszlopokra kellett valami „szépség” is, hiszen nemcsak a „jóság” a fontos. De fontos az „olcsóság” is. Ezért kész falépcsőket vettünk, hat darab 90X30 cm-es lépcsődeszkát, és egy hetediket pedig három részre vágva a három oszlop tetejére. Ezek 5-5 centire lógtak túl a húszcenti széles alapfalon, amit alulról kétoldalt (és az oszloptetőket pedig mind a négy oldalán) léckeretekkel tettünk stabillá. A fölső éleket pedig lekerekítettük, hogy szép legyen a szemnek, és főleg: hogy padként kényelmesen lehessen ülni rajta. A levehető darabokból álló padnak az is előnye, hogy télen könnyen behordhatom a garázsba.

Egy kőművest fogadtunk fel, én pedig a főmázoló voltam, meg a színek kitalálója. A kerítés fehér volt, a ház merészen pirosas-rózsaszín színű, fehér ablakkerettel, a rengeteg kő pedig szürke, ami immár még több lett, mert az ablakfront és a pad közötti két és fél méter széles és hat méter hosszú napozó területet is letérköveztettük. Az oszlopok és a kis kőfal fehér vízálló vakolatot kapott, a faülőkéket és oszloptetőket pedig – ha lúd, legyen merész az is – cseresznyeszínű festékkel mázoltam be.

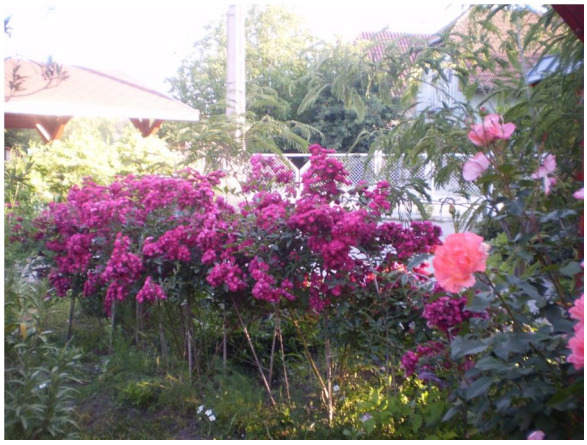
Az oszlopok tetejére előbb virágos cserepeket tettem, majd gömbölyű kaspók is kerültek később. Sikerült találnom egy fazekast (egy virágbolt révén, ahová ő szállította a kaspókat), aki a fához jól illő terrakotta színű mázzal csinált nekem három hasas formájú cserepet, alátétekkel. Ezeket az első években fehér petúniával ültettem tele, gyönyörű volt. A petúnia bírja a szelet, és viszonylag jól tűri a szárazságot is, tehát nem kényes. De télen be kellett szednem a cserepeket (habár fagyálló mázas cserepeket vettem), mert az egynyári virágok persze ősszel elszáradnak. Aztán áttértem a kövirózsára, amelynél hálásabb dísznövényt talán nem is ismerek. Szinte semmi gondozást nem igényel, csak a kiöregedett darabjait meg a túl sok új hajtását kell időnként kiszedni, ritkítani. Ez egyben a szaporítás módja is. Az én kövirózsáim egyébként egy bugaci kirándulásunkról származnak, ott láttunk a pusztában egy összedőlt házat, amelynek a tetejét ez a kövirózsa borította. Elhoztunk jó sokat, és húsz év alatt immár az én összes kertemben és az összes gyerekem, barátom és összes rokonom kertjében ez virít télen-nyáron.

Az előkert három részből áll: az utca felőli térkő menti virágsorból, a bejárat melletti virágsorból, illetve az ablakok előtti, most elmesélt alacsony pad utca felé eső oldalába ültetett növényekből. A három oldal között adott volt egy szabálytalan négyszög alakú füves terület.

A kis térnek a térkővel határos szélére akartam leghamarabb egy térelválasztó sövényt telepíteni, amihez végül három tő bokorrózsát vettem. A közelben lévő kertészeti szakiskola tankertjébe mentünk a szomszédasszonyommal, ahol tudtam, hogy olcsó pénzért árulnak néha különleges dolgokat is. A szakoktatótól ráadásul tanácsot is kérhet az ember. Az öreg szaki örült a lelkes tanulóknak, és a rózsák mellett mindenféle egyéb szépséget is kiválasztott nekünk, még ajándéknövényeket is kaptunk.

A rózsákhoz hajlított bambuszelemeket vettem (ilyet egy másik kertészetben árultak). Ezekből kötözgettem össze egy kis kerítést, és a rózsáim már a következő évben felfutottak rá. Mindmáig működik ez a kis palánk, és a rózsák is egyre gyönyörűbbek. Igaz, minden évben ellepik a tetvek. Kertészboltban lehet kapni olcsón olyan ellenszert, amit vízben feloldok, és egy szórófejes flakonban tudok kipermetezni rájuk, egy évben elég két-három alkalommal. Azt is megfigyeltem, hogy gombát (barna levélfoltokat) is kaphatnak, de csak akkor, ha nincsenek rendesen felkötözve egymás mellé egy sorba, hogy a levegő jól átjárhassa őket.

A rózsák úgy elborítják ezt a kis kerítést, hogy idén meg kellett erősíteni néhány karóval is.

Hálás vagyok a szakibácsinak a többi dísznövényért is, amelyeket dézsában nevelek évek óta: Van két cserép kis fává alakított enciánbokrom, két ólomvirágom (idén láttam Svájcban, a Bódeni tónak egy virágjairól híres szigetén, hogy ezt is lehet magastörzsű fácskává nevelni, majd jövőre megpróbálom úgy megmetszeni én is). Van két nagy angyaltrombita virágom is. És - máshonnan származóan - évek óta nevelek két nagy leandert is, egy gyönyörű hibiszkuszt, és sokféle pozsgás kaktuszfélét, amiket szaporítok is, mindig jó ajándékok az ilyenek. Ezek többnyire az előkertben vagy a teraszon vannak nyáron, ott nincs akkora szél. Télen pedig a garázsba hordom őket, amelynek az ajtajára pár éve ablakot vágattunk be, épp a növények teleltetése miatt.

A padok két szélső oszlopa tövébe és középre pedig egy-egy lilaakácot vettem, gondolván, hogy ezek lassabban nőnek, és a felfuttatásukat ráérek majd később is kitalálni. Az egyik akác nem eredt meg, így idővel a helyébe egy lila klematiszt ültettem. A terület közepébe pedig azokat az álló narancssárga bokorrózsákat ültettem el (lásd a képeken), amiket az egyik lányomtól kaptam Hollandiából (a sok tulipánhagymán kívül, mivel ő is éppolyan virágmániás, mint én).

Nos, a lilaakácok három év leforgása alatt akkorára nőttek, hogy nem volt nekik elég a karókból ideiglenesen készített kordonos feltámasztás. Ekkor gondoltunk a pergolaépítésre. Muszáj volt a kisfaltól a füves rész felé terelni a futtatásukat, és nem befelé, mert - tanulván a lonc esetéből - féltünk, hogy hamarosan a háztetőt ostromolná, és nincs ember, aki kitisztítja az eltömődött csatornákat. És az árnyék miatt is: közvetlenül az ablakok előtt nem akartam árnyékot, viszont a térköves pihenőterületre igen.

Nagyon egyszerű pergolát építtettünk: hat lába van, a szokásos teteje és megerősített keresztoszlopai az unokáink hintáinak és a függőágynak. A pad felőli oldalán két vízszintes keresztléc is van, ami nem olyan szép, de nagyon praktikus: hasznos a gyors törölköző- és fürdőruhaszárításhoz a strandolás után, szőnyegmosáskor, ágynemű szellőztetéséhez, stb. Meg vagyok vele elégedve.

Idén virágzott másodszor az egyik akác, először a másik, egyforma szép liláskéken. A klematisz is nagyon jól érzi itt magát, egy vezető spárgaszálon lassan felfut már a pergola-tetőre is. A tövéhez fahánccsokat tettem, így a déli nap nem árt neki.

A két virágsor ellenére én még mindig nem éreztem, hogy teljesen takarva lennénk az utcai tekintetek elől, és még mindig utáltam azt a kopár térköves udvart, amelyen a nyári melegben árnyék nélkül kellett vagy tizenöt métert áthaladnunk a bejáratig. Ezért még két növénnyel megpróbáltam gazdagítani a palettát: két selyemakáccal az előkert két sarkára, ami a bejárat fölé kihajolva árnyékot adhat. A selyemakác mindig is a nagy kedvenceim közé tartozott, most kipróbáltam, és bevált. Az egyik ugyan kiskorában félig elfagyott, de azóta ez a kisebbik is helyrejött. Szép a formája, szép a levele, gyönyörű finom a virágzata, egyet azonban tudni kell: szemetel. De megéri a látvány a söprögetést.

A pergolával egyidejűleg megoldottuk az autó árnyékolását is. A garázsfeljáró pont akkora, hogy elé elfért egy hasonló faépítmény, mint a pergola, csak ez fedelet is kapott. Így most már nincs lelkifurdalásom, hogy a garázst kisajátítottam a gyógynövények szárítására, morzsolására, és egyéb háziasszonyi kellékeknek (pl. aszalónak, befőzéshez az üvegeknek, pet-palackoknak), a hinták, függőágyak, kerti szerszámok, virághagymák, télen pedig a dézsás növények tárolásának.

D. Az utolsó álmom: egy csobogós gyerekmedence a rózsakertbe

A kút környékéről már meséltem: hogy a hosszú kisút végétől csálén (az úttól jobbra) alakították ki a kútgyűrűk körüli négyszögletes térköves placcot. Ezt én meghosszabbíttattam balra is, hogy szimmetrikus legyen két oldalt, ami által az út végén keresztben egy egybefűggő hosszúkás teret nyertem. A merev, derékszögű kapcsolódást, amely mintha egy T betű teteje lenne, úgy próbáltam lágyítani, hogy mindkét irányban betoldattam egy-egy negyed körcikket a teraszépítésből megmaradt rózsaszínű térkövekből. Ezáltal a rózsasort egy félkör alakú területen alakíthattam ki, mögötte félkörben két oldalról az út közepéig visszaforduló ciprusháttérrel.

A hosszú kisút így jó két és fél méterrel rövidebbnek is tűnik (jóllehet megmaradt, mert magasabban áll a T-betű a „hónaljainál"). Még nem körvonalazódott bennem pontosan, mit is szeretnék. Egyelőre tavaly nyáron a kisunokáink felfújható medencéje került ide, majd később homokot hozattam nekik és a maradék téglákból kiülő padokat építettem ideiglenesen ide.

Kezdettől valamiféle vizes medencében, vizes csobogóban gondolkodtam, ezért azt kértem a mesterektől, hogy ez a térkő jóval mélyebb legyen az útnál és a kút terének alapszintjénél, s hogy legyen a sarkán lefolyója is, a külső területre kivezető csatornával.

Ám ez nem így sikerült. Nem lett elég mély, lefolyója sincs. Igy igazi medencében nem gondolkodhatok, és olyan megoldást szeretnék egyébként is, amivel nem sok a teendő, és kevés pénzből is megoldható. Ez pedig egy bármikor elzárható csobogó lehetne.

Úgy képzelem, hogy ez a két kis körcikkely - vízhatlanná tétele után - alig tíz centi mélyen vízzel lenne megtöltve, s egy szivattyú az egyik kis medence túlsó sarkából dobná át a vizet a másik sarkába a kisút fölött magasan, mint egy szivárvány. Vagy mint egy locsoló slag vízsugara. Az egyik medence a másikkal a kisútba vájt kanálison keresztül lenne összeköttetésben, amin könnyen át lehet lépni. A második „tó” legmélyebb pontja alatt pedig egy olyan szivattyús akna lenne beépítve, amelyik a vizet visszatolja a vízsugarat adó medence aknájába. Télire pedig egy lefolyóval könnyen ki lehetne ereszteni a vizet kertbe.

Már megérdeklődtem szökőkútépítő szakembertől, hogy az elképzelés jó, és ezt viszonylag kis ráfordítással, egyszerűen lehet megvalósítani. Az is előnye, hogy bármikor le lehet zárni, meg lehet nyitni, kevés vizet és áramot pazarolunk. És a kisunokámnak is meglenne a kedvenc időtöltése, a viribelés, mert nem veszélyes: nem mély, könnyen felmelegszik. Egy-két kispad még, s addig majd a kerítés tövébe ültetett háttér-növények is megnőnek.

Talán jövőre nekigyűrkőzöm, és megcsináltatom, aztán már nincs több kívánságom, pihenhetünk. Hálás vagyok a sorsnak, hogy ennyi szépséget-jóságot kialakíthattam. „Csak” fenntartani kell a kertet, minél tovább megőrízve a szépségeit.

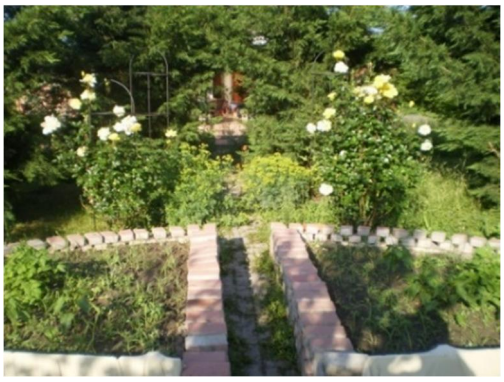
Két évvel későbbi utóirat: Sajnos nem lett végül kismedence az unokáknak. Ugyanis a kút vize nem alkalmas a fürdéshez, egy szökőkútszerű csobogó pedig – ha nem lehet alatta pancsolni is - ebbe a prériszerű kertbe nem való.

Viszont nagyon jó megoldást találtam ki a két negyedkörcikk helyének és a felszedett alapozó tégláinak a felhasználására: két ugyanolyan alakú, téglákkal határolt magaságyást építettünk a kertészfiú segítségével, mint a kismedencék, konyhakert céljára. Rengeteg söder is kikerült a téglák alól, ezekből kerti ösvények lettek. A kiásott gödör alját ágakkal, levágott fűvel és félérett komposzttal töltöttük meg, erre egy réteg valódi komposzt, trágya, majd a termőföld került – vagyis a magaságyás előnyei mellett a dombágyásos módszer előnyeit is élvezhetem – reményeim szerint még sokáig. Az első év még csak félsiker volt – ugyanis júniusra lett kész a két magaságyás. A zöldségek, hagyma már nem keltek ki, de paradicsom, paprika, bazsalikom, saláta, kapor volt bőven. Gyom pedig szinte semmi, és hajolgatnom se kellett.

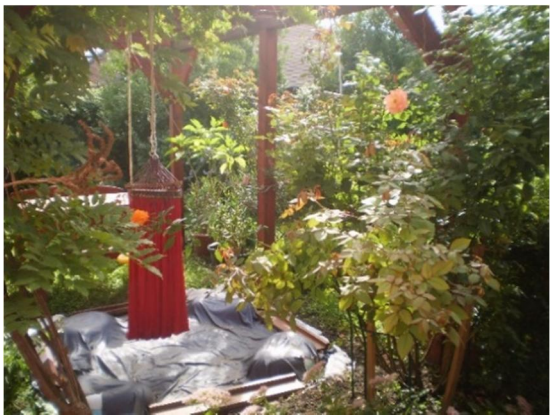

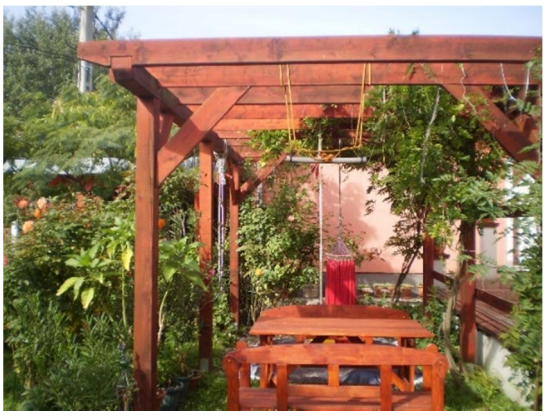

A kisunokáimnak is megtaláltam a lehető legjobb megoldást: a pergolára hintát és mászókát szereltem, és alatta az árnyékba egy jó nagy - és különleges: „macskaálló” és vízálló - homokozót kreáltunk: kb. ötven centi mélyre kiásattam a kertészfiúval egy 2,5 X 2,5 méteres négyzet alakú gödröt (a földje a magaságyásba került), ebbe tettük a négyszögalakú felfújható medencét (amit azért használtunk nagyon ritkán, mert hatalmas vízmennyiség kellett hozzá, s mire ez felmelegedett, az unokák már rég hazamentek). A medence négy sarkát kisszék alakúra fel lehet fújni, s így csak a belsejét töltettük fel finom homokkal az ülések magasságáig. Varrtam vízálló ponyvát rá, a széleit könnyen leszedhető deszkákkal rögzítettem, így se falevél, se víz nem hullhat bele. Már felszenteltük: működik! Fölé csepphinta került. A két régi kis hinta is jó még. Vettünk egy könnyű kerti asztalt is két kis paddal, amely igény szerint ide-oda helyezhető, ezt is azonos színűre mázoltam a pergoláéval. Innen figyeljük a gyerekek játékát, ezen aszalom a gyümölcsöket, stb.

Már megnőtt a két szilfa is a kert túlsó végében, amelyet a kisunokák számára mászófának ültettem, arra is lehet hintát vagy függőágyat is szerelni.

De azért a csobogó tervét se vetettem el véglegesen.

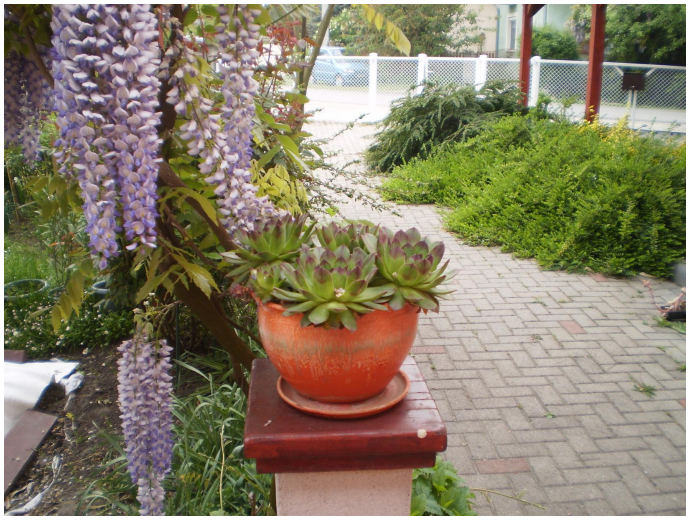

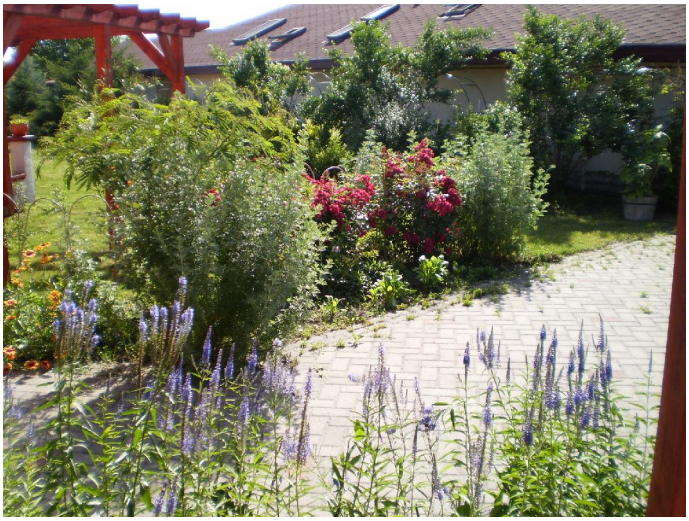

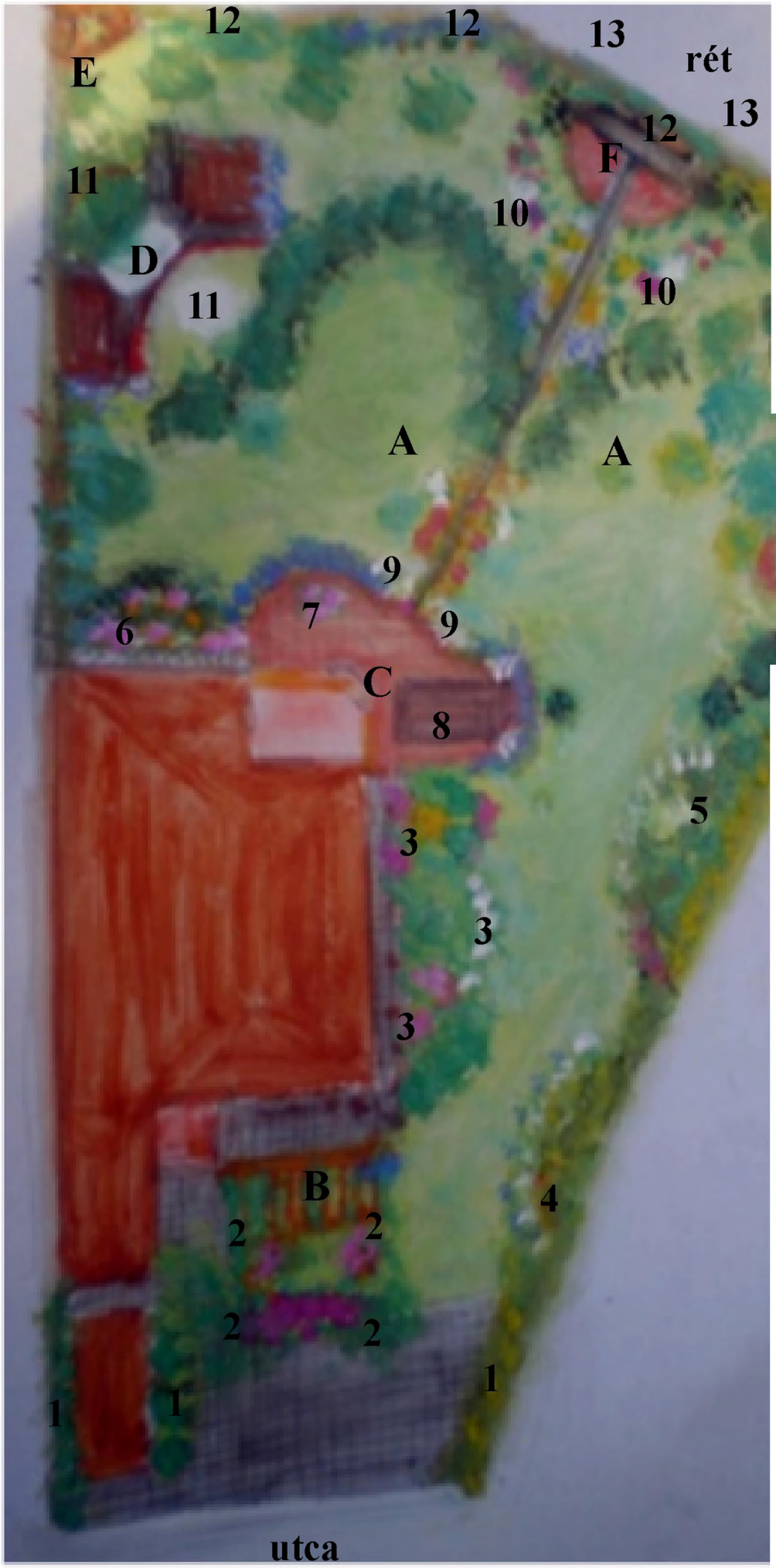

KERTI ÉPÍTMÉNYEK

A: Kisúttól bal- és jobb kertfél

B: Pergola paddal, oszlopokkal

C: Hátsó teraszok, pavilon

D: Faházak hintaággyal

E: Komposztáló

F: Kutas placc, magaságyások

KISKERTEK

1: Udvaron térelválasztók

2: Bejárat melletti előkert

3: Ház melletti oldalkert

4-5: Jobboldali bokroskert és fűszerkert

6: „Savanyúkert”

7: Bal félkörös terasz körüli kiskert, benne rózsafa

8: Jobb félkörös terasz körüli növények, pavilonnal

9: Kisút-terasz határán két ék-kert

10: Rózsakert

11: „Csendeskert”

12: Hátsó kerítés menti csík

13: „Ott Túl a rácson”

Eredetileg a Nők Lapja „Enyém a legszebb kert” című pályázatára
Színek és árnyalatok, egyedi megoldások kategóriában
készítettem egy rövidebb anyagot 2014 nyarán,
arra gondolván, hogy ha nyilván nem is az én kertem a legszebb,
a megoldásaim mindenesetre elég egyediek.
Mivel nem nyertem, saját magamnak, saját örömömre készítettem
el ezt a bővebb leírást, amelyet aztán - 2016-ban néhány új
ténnyel és fényképpel is kiegészítve - most mások örömére is megjelentetek